

“Met minimale middelen weet het afrikaanse zitvolleybal hun kansen te grijpen”

Ik zou willen dat dit boek ging over medaillekansen, maar het gaat meer over overwinnen dan winnen. Het gaat over een team van meiden, die blij zijn met elk gescoord punt. Dit boek gaat over het beste uit jezelf halen met de minimale middelen in een vrijwel kansloze omgeving. Het vertelt hoe zij uit hun sociale isolement zijn gekropen en wat dat betekent voor henzelf en de mensen met een beperking in Rwanda en Oost Afrika. Het boek schetst de verschillen in culturen en hoe je vandaaruit topsport bedrijft. Onverzettelijkheid, respect en commitment zit in het bloed.

Het boek gaat bovenal over management. Een team ontwikkelen, de organisatie neerzetten, de diplomatie met het ministerie is management pur sang. Maar wel zonder onze moderne tooling van 365° feedback, zelfsturende teams, etc.

Een boek over de anekdotes, gebeurtenissen en ervaringen van 13 meiden uit een arm land, die terecht komen in een luxe omgeving en waarvan verwacht wordt dat ze een wedstrijd winnen.

PETER KARREMAN (1956), geboren te Alblasterdam en wonend in Westervoort. In 1987 geswitcht van Lichamelijke Opvoeding naar het ICT management. De passie voor de sport, vooral het (zit)volleybal is altijd gebleven. Als volleybaltrainer actief geweest bij veel verenigingen in Gelderland. Van 2007-2010

bondscoach Nederlandse heren Zitvolleybal. En vanaf 2010 is hij actief voor de wereldbond en is hij bondscoach van de Rwandese Nationale selecties zitvolleybal, waarmee hij zich met zowel de Rwandese heren (2012) en Rwandese dames (2016) wist te plaatsen voor de Paralympische Spelen.

De twee werelden van sport en management met elkaar verbinden en van elkaar leren, is zijn motto.

Onbeperkt 'De wereld aan mijn voeten'

Peter Karreman

Onbeperkt

'De wereld aan mijn voeten'

Peter Karreman

PETER KARREMAN (1956), geboren te Alblasterdam en wonend in Westervoort. In 1987 geswitcht van Lichamelijke Opvoeding naar het ICT management. De passie voor de sport, vooral het (zit) volleybal is altijd gebleven. Als

volleybaltrainer actief geweest bij veel verenigingen in Gelderland. Van 2007-2010 bondscoach Nederlandse heren Zitvolleybal. En vanaf 2010 is hij actief voor de wereldbond en is hij bondscoach van de Rwandese Nationale selecties zitvolleybal, waarmee hij zich met zowel de Rwandese heren (2012) en Rwandese dames (2016) wist te plaatsen voor de Paralympische Spelen. De twee werelden van sport en management met elkaar verbinden en van elkaar leren, is zijn motto.

“Met minimale middelen weet het afrikaanse zitvolleybal hun kansen te grijpen”

Ik zou willen dat dit boek ging over medaille-kansen, maar het gaat meer over overwinnen dan winnen. Het gaat over een team van meiden, die blij zijn met elk gescoord punt. Dit boek gaat over het beste uit jezelf halen met de minimale middelen in een vrijwel kansloze omgeving. Het vertelt hoe zij uit hun sociale isolement zijn gekropen en wat dat betekent voor henzelf en de mensen met een beperking in Rwanda en Oost Afrika. Het boek schetst de verschillen in culturen en hoe je vandaaruit topsport bedrijft. Onverzettelijkheid, respect en commitment zit in het bloed. Het boek gaat bovenal over management. Een team ontwikkelen, de organisatie neerzetten, de diplomatie met het ministerie is management pur sang. Maar wel zonder onze moderne tooling van 365° feedback, zelfsturende teams, etc. Een boek over de anekdotes, gebeurtenissen en ervaringen van 13 meiden uit een arm land, die terechtkomen in een luxe omgeving en waarvan verwacht wordt dat ze een wedstrijd winnen.

Onbeperkt 'De wereld aan mijn voeten'

ONBEPERKT

PETER KARREMAN

“De wereld aan mijn voeten”

Peter Karreman

Trainingskamp op eigen bodem, januari 2016

Het vergt dit keer enige moeite om de voor januari 2016 geplande trainingsweek in Rwanda te organiseren. De besluitvorming laat op zich wachten en daarmee de tickets. Twee weken voor de geplande datum geef ik een allerlaatste optie aan: we kunnen ook via Kenia vliegen, dat scheelt 400 euro. De onduidelijkheid blijft bestaan tot maandag 11 januari. Ineens is daar het ticket voor zondag 17 januari in de mail. Het werk, het thuisfront en mijn club zijn niet verrast. Ik heb ze weken daarvoor al ingelicht over mijn mogelijke afwezigheid.

De trainingen

Na het oefenkamp in Slovenië valt een aantal zaken op. De meiden zijn nog net zo onverzettelijk als altijd. Het trainen op de goede vloeren in Europa maakt weer plaats voor de harde ondergrond van de trainingszaal in Rwanda. We trainen hier twee keer per dag drie uur. Ik geef je dat te doen. Maar er komt geen onvertogen woord uit.

In Slovenië hebben ze gezien dat de balbehandeling, techniek en het verplaatsen internationaal gezien van een hoog niveau is. We leggen onze focus daarom op de basisvaardigheid, daar moet nog steeds veel aan gedaan worden. Nu hebben ze het echter zelf aan de lijve ondervonden, dus de aanwijzingen van Jean Marie en mij dringen nu wellicht beter tot ze door. We gaan de technische balbehandeling en de component 'bewegen' samensmeden. Het belangrijkste principe blijft 'Schuiven, schuiven en als je kaar bent met schuiven, nog eens schuiven'. Bewegen als je de bal niet hebt, je voorbereiden, positie kiezen en bewegen, bewegen, bewegen en bewegen.

De tijd is nu ook rijp om hen op de negatieve effecten van het Sitzbal te wijzen. In Sitzbal wordt vrijwel niet geblokt. Dat leidt automatisch tot 'hard aanvallen met de ogen dicht' - de spelers worden toch niet afgeblokt. In het zitvolleybal is het juist handig om de ogen open te hebben en het overzicht te bewaren. Maar dat inzicht aanleren is vrijwel onmogelijk, of het duurt in ieder geval heel lang. We grijpen deze

week regelmatig terug op wedstrijdmomenten uit de oefencampagne in Slovenië waar dat aan de orde kwam. Een manier meer overzicht te krijgen is door rust in het spel te brengen. We brengen een volgend principe in, namelijk 'Gecontroleerd als het moet, hard als het kan'.

Een ander verschil is de veel stringentere beoordeling van de techniek. In het Sitzbal en tijdens de wedstrijden in Afrika is tot nu toe alles toegestaan. Gooien, smijten, het maakt niet uit. In zitvolleybal moet je de bal technisch vaardig spelen. Die slag moet het team nu gaan maken. Maar om een bal technisch goed te spelen, moet je er wel op tijd bij zijn, onder het motto 'Beweeg naar de bal toe, de bal komt niet naar jou'. Zo komen beide inzichten samen en hebben we de komende tijd nog voldoende onderdelen om op te trainen.

Stappen in Kigali

Zoals gewoonlijk word ik door Dominique en Celestin meegenomen in het uitgaan-sleven van Rwanda. Dominique vindt dat ik niets tekort mag komen en dat ik alle mooie loacties in Kigali gezien moet hebben. De meeste kroegen, eettentens of restaurants doen niet onder voor die in Nederland. Ze hebben de mooiste gelegenheden op plekken waar je die het minste verwacht.

We spreken na zoveel jaren al wel over mijn 'second home'. Dominique vindt het schijnbaar de tijd rijp om ook een 'second wife' te hebben. Zijn koppelacties zijn goed bedoeld, maar die heb ik gelukkig niet nodig. Denyse en hij snappen al snel dat dit een brug te ver is. Als de uitgaansgelegenheid niet te luidruchtig is heb ik met Dominique en Celestin vaak gesprekken over allerlei zaken. Veelal is de toekomst van het zitvolleybal in Rwanda het onderwerp.

Kenia heeft zich aangemeld voor de Intercontinental Cup in China. Zullen ze daar daadwerkelijk verschijnen? Het zou erg goed zijn voor het niveau en de ontwikkeling in dit deel van Afrika. We maken ons wel ernstige zorgen over hun deelname. Later blijkt dat ze helaas niet deelnemen aan het toernooi in China. We praten ook over dingen die in Rwanda spelen. Een vluchtelingenvraagstuk, zoals in Europa, kennen ze hier ook. In verschillende buurlanden woeden burgeroorlogen, waardoor veel mensen naar Rwanda vluchten.

Over de achterblijvers uit het nationale herenteam, die voor een illegaal bestaat in Europa hebben gekozen, hebben ze geen goed woord over. Rwanda biedt voldoende mogelijkheden om iets van je leven te maken. Daarvoor weglopen is niet de beste oplossing.

Een weekje voetbalperikelen in Rwanda

Ik sta vroeg op om te gaan hardlopen. Ik moet me er wel toe zetten, maar ga uiteindelijk toch. Ik ben al aan mijn derde ronde om het voetbalstadion bezig als ik word tegengehouden met de mededeling dat ik weg moet. Deze week staat de 'Africa Cup of Nations' op het programma en de First Lady is te gast bij de thuiswedstrijd van Rwanda. Alles wordt al dagen ervoor hermetisch afgesloten. Ik denk bij mezelf 'Het voetbal beheerst hier de gemeenschap óók al.' Van de security agent mag ik wel rondom de sportarena hardlopen. Dat zijn echter rondjes van één à twee minuten, maar het is beter dan niets.

Het belangrijkste principe blijft
'Schuiven, schuiven en als je kaar bent
met schuiven, nog eens schuiven'.

De dag erna is het niet anders. Op weg naar de trainingszaal word ik tegengehouden. De agent maant mij om het sportcomplex via de hoofdingang binnen te gaan. Die ligt enkele honderden meters de andere kant op, maar ik krijg de agent er niet van overtuigd dat ik aan deze kant van het complex moet zijn. Vandaag is de wedstrijd Rwanda – Gabon en de First Lady komt langs. Ik dring niet verder aan en loop om. Bij de hoofdingang is de security scherp als op een vliegveld. De beveiliging wil me niet toelaten. Ik heb geen badge van het voetbal, dus mag niet naar binnen. Het kost me enige moeite om hem te overtuigen. Ik vertel hem: 'Ik ben de coach van het nationale team zitvolleybal. We zitten momenteel in trainingskamp. De dames zijn al binnen en kunnen niet starten zonder hun trainer.' Na veel wikken en wegen laat hij me door.

In mijn hotel ontmoet ik een Hongaarse voetbalscout. Hij spreekt me aan en voor we het weten zijn we twee uur aan het praten. Hij komt net uit Gisenyi, in het noorden van Rwanda, waar hij twee dagen heeft gescout. In opdracht van zijn club is hij hier tijdens de 'Africa Cup of Nations' aanwezig. Er lopen wel meer scouts rond, maar het aantal is zeer gering. Hij vertelt over zijn club en de grootverdieners daar. De spelers krijgen al snel 25.000 euro per maand en het niveau in Hongarije stelt in vergelijking met andere Europese landen nog maar weinig voor. Hij heeft als scout veel te maken met managers, want elke voetballer heeft tegenwoordig een manager.

AGNES NYIRANSHIMIYIMANA (nr. 1)

Naam Agnes Nyiranshimiymana **Geboortedatum** 29-09-1979 **Burgerlijke staat** gescheiden (niet formeel) **Woonplaats** Musanze (Rwanda – noordelijke provincie) **Kinderen** 2 (tweeling Emerance en Denise) **Opleiding** lagere school **Beroep** kleermaker/naaister **Ervaring** sitzball sinds 2010 zitvolleybal sinds 2012

Agnes Nyiranshimiymana's boodschap

Ik ben ooit begonnen met Sitzbal. Ik wist niet eens van het bestaan van volleybal voor mensen met beperking af. Hoewel volleybal niet direct mijn grootste talent was, heeft het me economisch erg geholpen, maar ook met hoe ik in de wereld sta. Het heeft me in contact gebracht met andere mensen, lokaal of internationaal. En ik mocht met het vliegtuig naar landen als China en Slovenië. Ik bedank God, mijn geboorteland Rwanda, de staf, het NPC Rwanda en iedereen die mij heeft geholpen om mijn dromen te realiseren.

Met mijn 36 jaar ben ik de oudste speelster van het team, maar heb wel een basisplaats. Ik leef al enige tijd gescheiden van mijn (ex-)man, maar ben niet formeel gescheiden. Ik woon met mijn tweeling (Emerance en Denise) in een klein houten hutje (3 bij 3). Mijn vader is jaren na de genocide gedood. Veel soldaten zijn na de genocide naar Congo gevluht, van waaruit zij jarenlang aanslagen pleegden in Rwanda. In 1998 werd mijn vader bij een dergelijke guerrilla-aanval gedood. Mijn moeder leeft nog steeds en verder heb ik twee broers en drie zussen. Mijn moeder heeft een klein boerderijtje op een paar uur rijden van mijn huis vandaan, waar ik ben grootgebracht.

Opleiding / werk Na de lagere school was er geen geld om verder te leren. Tegenwoordig ondersteunt het rijk mensen met financiële middelen, zodat kinderen naar school kunnen. Dat was in mijn tijd niet het geval. Soms heb ik wat seizoenswerk als de scholen weer beginnen. Dan naai ik namelijk de jasjes in elkaar voor de schoolkinderen en heel soms is er wat extra herstelwerk, maar dat is maar een paar maanden in het jaar. Mijn grootste wens is om een eigen naaimachine te hebben, zodat ik voor

meer instanties of mensen naai- en verstelwerk kan doen. Mijn grootste zorg is om elke maand de huisbaas te ontmoeten, omdat ik dan de maandelijkse huur moet voldoen. Weer bij mijn moeder gaan wonen is geen oplossing: ik heb een goede band met mijn moeder en heb zeer regelmatig contact met haar, maar daar is geen volleybalclub in de buurt. En ik wil consequent twee tot drie per week trainen bij de club met een aantal clubgenoten.

Mijn beperking In 1990 was de oorlog al gestart en in 1992 bereikte die ons district. Er werd een bom in mijn richting gegooid, waardoor allerlei metaaldelen mijn onderbeen raakten en het verbrijzelden. Ik werd door de soldaten van het RPF (Royal Patriotic Front) geholpen. Zij hebben mijn been geamputeerd, maar dat ging helaas niet professioneel of onder hygiënische omstandigheden. De revalidatie duurde jaren, en mentaal duurde het nóg langer. Als je een fysieke beperking hebt, vindt men al gauw dat je helemaal niets kan. Dat ik op een speciaal centrum terecht kwam, heeft me erg geholpen: ik voelde me niet meer de enige met een beperking. Mijn huis is niet echt geschikt voor mensen met een beperking. Alleen al het pad ernaartoe is te glibberig en steil voor iemand met maar één been. Als ik geen werk heb of niet volleybal, verblijf ik meestal binnen.

De sport In 2010 ben ik door een aantal NPC vrijwilligers in aanraking gekomen met Sitzbal. Later zag ik het mannenteam van mijn club zitvolleybal spelen en ik ben met hen mee gaan doen. Men zag mijn spel en moedigde me aan om door te gaan, want binnen afzienbare tijd zou er een vrouwenteam opgericht worden. In 2012 ben ik zo direct bij het team betrokken geraakt. Ik kon het me haast niet voorstellen, dat ik op mijn 36ste jaar nog voor het nationaal team kon uitkomen. Ik ben daar erg trots op. Ik bewaar mijn medailles en certificaten (bijvoorbeeld die voor beste serveerder). De kleine toelages die we soms krijgen zijn een grote hulp. Ik probeer van dat geld iets te sparen, zodat ik later een eigen naaimachine kan kopen. Het geloof houdt mij daarbij zeker op de been; daardoor denk ik niet te veel na over alle slechte dingen in het leven. Ik hoop dat kinderen gaan sporten, want het helpt ze en weerhoudt ze van slecht gedrag.

En vooral die gasten verdienen grof geld, volgens hem. Hijzelf verdient slechts een modaal salaris, maar hij heeft plezier in zijn werk.

Het scouten is een proces van enkele maanden. Ze lichten de gehele doopceel van een speler: opleidingen, woonomgeving, voetbalclubs, aantal doelpunten en kaarten, uitgaansleven. Ze informeren bij alle instanties, zoals scholen, clubs en overige instellingen. Er wordt getracht om de speler in kwestie vijf maal te observeren. Hij laat me een voorbeeld zien van een spelersrapport; dat beslaat al snel 5 tot 10 pagina's. Hij stuurt zijn rapporten naar zijn opdrachtgever en die mag dan beslissen. Het is duidelijk: de belangen zijn groot.

Onze discussie zet ik wat scherper aan, want ik vind dat de rol van het geld in voetballerij volledig buiten proporties is geraakt. Het geld heerst. Spelers gedragen zich als God, en hebben het geluk (of de pech) dat deze sport wordt overgewaardeerd. En dan hebben we het niet eens over de vele misstanden in de voetbalwereld, zoals matchfixing, doping, uitbuiting, corruptie en dergelijke, nog los van de excessen op het veld. De voetballers in Afrika hebben allemaal een manager, die hen al heel vroeg in hun leven heeft opgekocht en daarmee de potentiële voetbalhelden en hun ouders volledig in zijn macht heeft. En die spelers gaan wij dan scouten. Ik heb mijn vraagtekens. Ik zie de macht van het voetbal hier om me heen. Het gebouw van de voetbalfederatie is één van de mooiste in het land: 99% van het sportbudget gaat naar het voetbal. Ik zou willen dat de sport op die schoonheid werd ingeschat.

Vuvuzela's

Omdat de thuiswedstrijd van Rwanda tegen Gabon 's middags gespeeld wordt, schrappen we de middagtraining. Dan maar met z'n allen naar de wedstrijd gaan kijken. Het is gigantisch druk rondom het stadion. Veel mensen zijn op de wedstrijd afgekomen. Logistiek is het duidelijk anders georganiseerd dan in Nederland: de hele omgeving staat vol met geparkeerde auto's en er lopen duizenden mensen op straat. Om elkaar niet mis te lopen komt het team mij oppikken bij het hotel om vervolgens met z'n allen naar het stadion te lopen. Onderweg komen we de beschilderde vuvuzela-fanclub tegen. De jongens herkennen me al vanaf een afstandje. De grootste fan komt rennend op me af en bespringt me. De poederverf geeft gelukkig niet al te erg af. Via Angelique vertelt hij: 'Volgende keer als je hier bent, wil ik zelf met je kunnen communiceren. Ik ga Engels leren.' Hij stelt ons voor aan de rest van de fanclub. Het zijn er zeker twintig, die allemaal meer of minder zijn beschilderd in de kleuren van Rwanda.

Bij het stadion aangekomen mogen 'gehandicapten' gratis naar binnen. Dit is echter niet zomaar geregeld. Dokter Jean Pierre moet eerst allerlei mensen van de beveiliging aanspreken en om toestemming vragen. En die moeten allemaal weer een superieur raadplegen. Na een vijftal 'managers' te hebben gesproken, worden we gratis naar binnen geleid – maar eerst weer even door de scanpoorten heen. We worden op het grasveld naast het veld gepositioneerd. De wedstrijd is net begonnen. Het verloopt voorspoedig voor Rwanda, 1-0 voor, 2-0 voor en uiteindelijk 2-1 winst.

De dames weigeren te trainen

Het is zaterdag 23 januari 2016 en na amper vijf uur slaap word ik moeizaam wakker. Ik red het uiteraard om op tijd bij de trainingshal aanwezig te zijn. Ik ben opgegroeid volgens het principe ' 's Avonds een vent, 's morgens een vent.' Jean Marie staat al hevig te bellen. Ik zie de dames niet.

Jean Marie vertelt me het onthutsende nieuws: 'De dames weigeren te trainen.' Jean Marie belt over en weer met de aanvoerster en de teammanager. Ze komen niet, ze komen wel, ze komen niet...

We besluiten om naar het hotel van de dames te gaan. Die verblijven dit keer in een klooster. Ik heb daar ooit twee nachten geslapen, maar Dominique heeft mij daar toen uit verlost. Het is daar echt een kille en saaie boel, geen bar, geen Wi-Fi, kortom geen geschikt hotel voor mij. We luisteren naar het verhaal van aanvoerster Liliane en teammanager Angelique. En we achterhalen al snel wat de oorzaak van het probleem is: ze ontvangen al een tijdje geen fees voor de trainingen of het transport. Het gaat dus gewoon om geld. Jean Marie en ik zitten op dezelfde golflengte en keuren de actie van de dames (waarschijnlijk gesteund of zelfs aangespoord door de oudere speelsters, waaronder de aanvoerster) ten zeerste af. Daarvoor zijn we niet hier. Ons doel is voorbereiden op Rio. Het mag nooit zo zijn dat het trainen daaronder lijdt. Een training afzeggen? Nooit! Ze hebben elke trainingsminuut hard nodig. We gaan eerst trainen en praten achteraf over eventuele kwesties.

We hebben een pittig gesprek met de dames. Ze kunnen niet zomaar op eigen houtje acties beginnen of steunen. Ze zijn lid van het begeleidingsteam en hebben op grond daarvan een bepaalde verantwoordelijkheid. Het is hun taak om mij in te lichten en dit eerst met mij te bespreken zonder overhaaste conclusies te trekken. Ik ben tenslotte eindverantwoordelijk. Als laatste vragen we of ze enig idee hebben wat het allemaal kost - de trip naar Slovenië, de trainingskampen in Rwanda zelf, de Intercontinental Cup in China. Alles wordt betaald voor iedereen.

Liliane en Angelique blijven het antwoord schuldig. Ze weten het niet. En er is toch wel meer dan volleyballen voor geld: het biedt alle meiden ook zoveel kansen.